

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET

TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2008-188-4
LÉGIKÖZLEKEDÉSI BALESET

Csolnok
2008. július 03.

UP MAKALU
SIKLÓERNYŐ

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény függelékeinek kihirdetéséről szóló 2007. évi XLVI. Törvényben, valamint a 20/1997. (X. 21.) KHVM rendelet mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbt.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.

A Kbt. és a 123/2005. (XII. 29) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:

- a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
- b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége a 278/2006. (XII. 23.) Korm. rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen Zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel. A szakmai vizsgálatban résztvevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem járhatnak el.

A Vb köteles megőrizni és más hatóság számára nem köteles hozzáférhetővé tenni a szakmai vizsgálat során tudomására jutott adatot, amely tekintetében az adat birtokosa az adatközlést jogszabály alapján megtagadhatta volna.

Jelen Zárójelentés

alapjául a Vb által készített, a KBSZ főigazgatója által elfogadott és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott – érintettek számára megküldött Zárójelentés-tervezet szolgált.

A Zárójelentés-tervezet megküldésével egyidejűleg a KBSZ főigazgatója értesítette az érintetteket a záró megbeszélés időpontjáról, és arra meghívta az érintett személyeket, szervezeteket.

A 2008. november 04-én a Szervezetnél megtartott záró megbeszélésen a meghívottak nem képviselték magukat, az érintett siklóernyős levélben észrevételt tett, amelyet a Vb figyelembe vett.

Jelen zárójelentés a kiadott tervezethez képest érdemi változást nem tartalmaz.

MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

DHV	Deutscher Hängegleiter Verband Német Fügővitorlázó Szövetség
GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	International Civil Aviation Organization Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
KLH	Katonai Légügyi Hivatal
PLH	Polgári Légiközlekedési Hatóság (2005. december 31-ig)
NKH PLI	Nemzeti Közlekedési Hatóság Polgári Légiközlekedési Igazgatósága (2007. június 30-ig)
NKH LI	Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatósága
SZRSZ RBSZ	Szabad Repülők Szövetsége Repülésbiztonsági Szervezete
Vb	Vizsgálóbizottság

AZ ESET ÖSSZEFOGLALÁSA

Eset kategóriája		légiközlekedési baleset
Légijármű	gyártója	Németország
	típusa	UP MAKAU
	azonosító	KE 305
	gyári száma	A37M-02-1-42-0173
	tulajdonosa	a sérült
	üzembentartója	Szabad Repülők Szövetsége
	bérlője	nincs
Eset	napja és időpontja	2008. július 03. 19 óra 30. perc
	helye	Csolnok
	súlyos sérültek száma	egy fő
Légijármű rongálódásának mértéke		nem sérült
Lajstromozó állam		nincs lajstromozva
Lajstromozó hatóság		nincs
Gyártást felügyelő hatóság		DHV
Eset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet		KBSZ

Bejelentés, értesítések

A KBSZ ügyeletére az esetet 2008. július 03-án 20 óra 53 perckor a SZRSZ RBSZ főmunkatársa jelentette be

A KBSZ ügyeletese

- 2008. július 03-án 20 óra 56 perckor jelentette a KBSZ ügyeletés vezetőjének, majd
- 2008. július 03-án 21 óra 05 perckor tájékoztatta az NKH LI ügyeletését.

Vizsgálóbizottság

A KBSZ főigazgatója a légiközlekedési baleset vizsgálatára 2008. július 10-én az alábbi Vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölte ki:

vezetője	Janovics Ferenc	balesetvizsgáló
tagja	Dusa János	balesetvizsgáló

Az eset rövid áttekintése

A kijelölt Vb a sérültet meghallgatta, a légijárművet megtekintette, azonosította.

A légijármű vezetőjének dokumentumai alapján repülési múltja követhető, elmondása alapján az esemény rekonstruálható, ezért további meghallgatásokat a Vb nem tartott szükségesnek.

A légijármű vezetője elmondása szerint egy sikertelen start után, új startra készülve lefektette a szárnyát, miközben átlépett egy tartósinórt. Pár másodperccel későbbi startjánál, miközben hátrafelé sodródott, az erős szél felemelte a szárnyat. A légijármű vezetőjének combján átment tartósinór eltorzította a szárny felületét, amely lassú bal oldali fordulóba kezdett.

A forgás közben emelkedő szárny fokozatosan hátszélbe került. A légijármű vezető látta, hogy besodródik az erdő fölé, át akarta repülni az erdőt.

Átrepülve az erdő fölött, a siklóernyős a hegy szintjét átrepülve leáramlásba került, aminek következtében 10 méter magasságból nagy sebességgel a földnek csapódott. A nagy vízszintes és függőleges sebesség miatt a légijármű vezetője súlyos, nem életveszélyes sérüléseket szenvedett.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1 A repülés lefolyása

A sérült siklóernyős 2003-ban végezte el a kezdő tanfolyamot, jelenleg Növendék II minősítéssel rendelkezik.

A siklóernyős az adott starthelyen már többször repült, elmondása szerint ismeri a starthelyet. A sérült balesetét megelőző startjából egy órát repült, majd leszállt a kijelölt leszállóhelyre.

Ezt követően visszagyalogolt a starthelyre, de mivel az zsúfolt volt, átment egy másik starthelyre. Kiterítette a szárnyat, és szembefordulva a szárnyal levegőbe húzta, majd visszaengedte a földre. Visszaengedés közben pár lépéssel közelebb lépett a szárnyhoz.

Ismét felhúzta a szárnyat a levegőbe, amely most helyben felemelte. Azonnal érezte, hogy a combján átment egy tartózsínór. Az átlépett tartózsínór eldeformálta a szárny profilját, amely a torzulásból következő azonnal bal oldali fordulóba kezdett.

A szárny hátszélbe kerülve felgyorsult, de a kupola eltorzulása miatt kialakult forgás nem állt le. A siklóernyős megpróbált a szárny irányító zsinórhoz manőverezni, de a manőverek túlzott mértékűnek bizonyultak.

A turbulenciába került szárnyról levált az áramlás, amiből nagy sebességgel a földnek csapódott.

1.2 Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet		Egyéb személyek
	siklóernyős	utas	
Halálos	-	-	-
Súlyos	1	-	-
Könnyű	-	-	-
Nem sérült	-	-	-

1.3 A légi jármű sérülése

Az érintett légi járműben az eset kapcsán anyagi kár nem keletkezett.

1.4 Egyéb kár

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig a Vb-nek nem hoztak tudomására.

1.5 A személyzet adatai

1.5.1 A légi jármű vezetője

Kora, neme		60 éves férfi
Szakmai	Képesítései	Növendék II
	Jogosításai	Oktatója iránymutatása alapján, nem turbulens időben magassági korlátozás nélkül gyakorló repüléseket végezhet.
Repült ideje/felszállások száma	Összesen	23 óra 16 perc
	Megelőző 30 napban	01 óra 13 perc
	Megelőző 7 napban	01 óra 13 perc
	Megelőző 24 órában	01 óra 10 perc
Az érintett típuson összesen		23 óra 16 perc

1.6 A légi jármű adatai

1.6.1 Általános adatok

	repült idő
Gyártás óta	23 óra 16 perc
Utolsó műszaki ellenőrzés óta	08 óra 10 perc
DHV kategória	DHV 1-2
A szárny súlyhatára	min-85-max-105 kg

1.7 Meteorológiai adatok

- hőmérséklet: 27-30C⁰
- szélirány: Dk
- szélesség: 4-5 m/s (a sérült elmondása szerint)
- látástávolság: 10 km
- jellemzők: erős termik, változó szellőkések

1.8 Navigációs berendezések

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9 Összeköttetés

A kommunikációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10 Repülőtéri adatok

A siklóernyős starthely paraméterei az esemény bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.11 Légi jármű adatrögzítők

A légi járművön adatrögzítő nem volt, az érintett légi jármű típusra és feladathoz nincs előírva.

1.12 A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Az esettel összefüggésben roncs nem keletkezett.

1.13 Az orvosi vizsgálatok adatai

A légi jármű vezetője sérülés következtében „Lumbaris gerinc L1 csigolya friss elülső és középső oszlopra terjedő törést” szenvedett.

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálat

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatra nem került sor.

1.14 Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15 A túlélés lehetősége

A sérültet a kiérkező OMSZ egység látta el, állapotát értékelve mentőhelikoptert hívtak.

A mentés nem szenvedett késedelmet.

1.16 Próbák és kísérletek

Próbákat, kísérleteket a Vb nem végeztetett.

1.17 Érintett szervezetek jellemzése

Az érintett szervezetek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért azok részletezése nem szükséges.

1.18 Kiegészítő adatok

A Vb a fenti tényadatokon kívül következtetések levonása és biztonsági ajánlások megtétele szempontjából egyéb körülményt nem tart lényegesnek, ezért további adatokat nem kíván ismertetni.

1.19 Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során az általánostól eltérő módszerek alkalmazására nem volt szükség.

2. ELEMZÉS

A légi jármű vezetőjének felkészülése a repülésre alaposnak értékelhető, mert csapatban beszél meg a repülés tervezésénél a meteorológia által adott információk szerinti széliránynak megfelelő starthelyet.

Megérkezésük után, a repüléseket megelőzően a csapat konzultál egymással a pillanatnyi meteorológiai helyzetről és a helyi repülés lehetőségeiről.

A légi jármű vezetője elmulasztotta startja előtt az előírt az öt-pontos ellenőrzéseket végrehajtani, amelynek első pontja a zsinórfutások ellenőrzése.

A légi jármű vezető felismerve kialakult helyzetét, kilátástalannak tartotta, hogy az irányításában korlátozott szárnyat a leszálló helyre vezesse. A fákra történő leszállás megelőzésére, a földet éréshez az erdő átrepülését határozta el.

A hegyről leváló levegő áramlása a hegy mögött holt teret és erős légörvényeket hoz létre. Ez lényegesen hátrább válik le a hegyről, amibe berepülve a szárny kiszámíthatatlan viselkedésével kellett volna számolni.

A légi jármű vezető alacsony magasságon került ebbe a turbulens rétegbe, amit nem tudott irányítási manőverekkel kompenzálni, ami a légi jármű vezetőjének sérüléséhez vezetett.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

3.1 Az eset bekövetkezésével közvetlen összefüggésbe hozható ténybeli megállapítások

A légi jármű vezető nem ellenőrizte a légi jármű tartózinórijainak rendezettségét, amelyek közül egy a lábai közé kerülve a szárny torzulását okozta.

A siklóernyős meglehetősen alacsony föld feletti magasságon a szárny bal oldali irányba való forgásának megállítására az irányító rendszer jobb oldali irányító zsinórijával próbálkozott, ami túlzott mértékűnek bizonyult.

A Vb az elmondottakból az alábbi következtetést vonta le:

- a siklóernyős manőverének hatására, valamint a turbulencia következtében a légi jármű szárnyfelületéről az áramlás levált,
- a szárny lelassulva átesett, majd becsukódott, amelynek következtében a légi jármű vezetője a földnek csapódott.

4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁS

A vonatkozó szabályok betartásával az ilyen esetek elkerülhetők, ezért biztonsági ajánlás kiadására nincs szükség.

Budapest, 2008. október 14.

Janovics Ferenc
Vb vezetője

Dusa János
Vb tagja